

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Μέτρα Θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω
ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και άλλες διατάξεις

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Μέτρα Θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή
διανοητικής διαταραχής

A. ΓΕΝΙΚΑ

Με την Υ.Α. υπ' αριθμ. 43520/14-6-2016 (Β' 1914) συγκροτήθηκε ειδική
νομοπαρασκευαστική επιτροπή με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νόμου για τον
εκσυγχρονισμό του μέτρου ασφαλείας της φύλαξης των ακαταλόγιστων δραστών (αρ.
69 ΠΚ) αποτελούμενη από τους: 1. Ελισάβετ Συμεωνίδου - Καστανίδου, Καθηγήτρια
Ποινικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης,
ως Πρόεδρο, 2. Δημήτριο Παπαγεωργίου, ήδη Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, 3.
Δημήτριο Παπαγεωργίου, ήδη Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, 4. Μαρία Μητροσύλη, Δικηγόρο -
Νικόλαο Τσιρώνη, Πρόεδρο Πρωτοδικών Αθηνών, 5. Λαζαρίδη Ελένη, Δικηγόρο -
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Δικαίου της Υγείας και Κοινωνιολογίας Δικαίου του Τ.Ε.Ι.
Αθηνών, 6. Θωμά Υφαντή, Καθηγητή Ψυχιατρικής της Ιατρικής Σχολής του
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 7. Δημήτριο Πλουμπίδη, ομότιμο Καθηγητή Ψυχιατρικής
του Πανεπιστημίου Αθηνών και Πρόεδρο της Ελληνικής Ψυχιατρικής Εταιρίας και 8.
Παπαδόπουλο, Ψυχίατρο, Συντονιστή Διευθυντή του Ψυχιατρικού
Ιωάννη Νοσοκομείου Αττικής, ως μέλη. Η Επιτροπή παρέδωσε σχετικό σχέδιο νόμου στις

28.12.2016. Το σχέδιο νόμου ετέθη σε δημόσια διαβούλευση από τις 09.02.2017 έως τις 16.02.2017. Στη συνέχεια, στις 23.02.2017, εισήχθη προς συζήτηση στην «ειδική μόνιμη επιτροπή σωφρονιστικού συστήματος και λοιπών δομών εγκλεισμού κρατουμένων» της Βουλής των Ελλήνων. Τα σχόλια και οι παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν τόσο κατά τη διάρκεια της δημόσια διαβούλευσης όσο και κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της «ειδικής μόνιμης επιτροπής σωφρονιστικού συστήματος και λοιπών δομών εγκλεισμού κρατουμένων», καθώς επίσης και οι προτάσεις φορέων και εκπροσώπων της επιστημονικής κοινότητας, ετέθησαν υπόψη της Επιτροπή και ενσωματώθηκαν σε κάποιο βαθμό στο τελικό κείμενο του προτεινόμενου σχεδίου νόμου.

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου επιχειρείται σημαντική αλλαγή στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο των άρθρων 38 - 41 και 69 - 70 του Ποινικού Κώδικα. Η αναθεώρηση των συγκεκριμένων διατάξεων, συνοδευόμενη από τις αναγκαίες αλλαγές στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και από τη διαμόρφωση ειδικών κανόνων εκτέλεσης των προβλεπόμενων μέτρων, όπως απαιτεί το άρθρο 56 του Ποινικού Κώδικα, κρίνεται επιβεβλημένη, διότι η ισχύουσα νομοθεσία βασίζεται σε αντιλήψεις των αρχών του προηγούμενου αιώνα, όταν τα μόνα μέτρα για δράστες αξιόποινων πράξεων με ψυχικές ή διανοητικές διαταραχές που απέκλειαν ή μείωναν ουσιαδώς τον καταλογισμό τους ήταν ο εγκλεισμός στα άσυλα για αόριστο χρονικό διάστημα, με βασικό στόχο την αντιμετώπιση της επικινδυνότητας και την προφύλαξη της κοινωνίας. Σημείο αναφοράς για τις προβλεπόμενες αλλαγές αποτέλεσαν οι εξελίξεις στη διεθνή και ευρωπαϊκή έννομη τάξη μετά το 1950, που δεσμεύουν τον Έλληνα νομοθέτη και επιβάλλουν τη συμμόρφωση του σε θεμελιώδη κείμενα προάσπισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εγγυήσεις που παρέχονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, από τη Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης σημείο αναφοράς υπήρξαν οι νέες επιστημονικές ψυχιατρικές και άλλες διεπιστημονικές προσεγγίσεις που οδήγησαν από την κλειστή ασυλική περίθαλψη στην

κοινοτική φροντίδα ψυχικής υγείας. Ειδικότερες παρατηρήσεις για το ισχύον καθεστώς της «θεραπευτικής φύλαξης» του άρθρου 69 ΠΚ είχαν διατυπώσει κατά καιρούς η Εθνική Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο Συνήγορος του Πολίτη καθώς και η Ελληνική Ψυχιατρική Εταιρεία. Οι επισημάνσεις αυτές στο μεγαλύτερο μέρος τους ενσωματώνονται στο παρόν σχέδιο νόμου.

Τα προτεινόμενα μέτρα έχουν ως βασικό άξονα την εξασφάλιση θεραπείας. Ο παρωχημένος μακροχρόνιος εγκλεισμός σε ασυλικές μονάδες καταργείται και στη θέση του θεσπίζονται σύγχρονα μέτρα, που στοχεύουν πρωτίστως στη θεραπεία, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζουν την προστασία των θεμελιωδών αγαθών των δραστών, όπως και των τρίτων. Σε αυτό το πλαίσιο, η παραδοσιακή αντίληψη που αντιμετώπιζε τη θεραπευτική φύλαξη μόνο υπό το πρίσμα της ασφάλειας, εμπλουτίζεται με τις σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις για την ψυχιατρική περίθαλψη, ως παροχή υπηρεσιών (ψυχικής) υγείας αλλά και κοινωνικής επανένταξης. Η έμφαση δίνεται σήμερα στη διασφάλιση ενός ποιοτικού επιπέδου νοσηλείας και παρακολούθησης που προκρίνεται του στόχου της αποκλειστικής σωφρονιστικής επιτήρησης.

Το σχέδιο νόμου διαιρείται σε τέσσερα μέρη: Το Κεφάλαιο Α' (άρθρα 1 έως 3) που αφορά τις τροποποιήσεις διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 4 έως 8) που τροποποιεί διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 9 έως 20) που περιλαμβάνει τους Κανόνες εκτέλεσης των μέτρων θεραπείας των άρθρων 69 και 70Α του Ποινικού Κώδικα και το Κεφάλαιο Δ' (άρθρο 21) το οποίο περιέχει μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις.

B. ΟΙ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Τροποποιήσεις διατάξεων του Ποινικού Κώδικα

Με το παρόν (άρθρα 1 έως 3) τροποποιούνται τα άρθρα 69 έως 70 του Ποινικού Κώδικα και προστίθεται νέο άρθρο 70Α. Πιο συγκεκριμένα:

Το άρθρο 1 αντικαθιστά τη διάταξη του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα και ορίζει ρητά πως αρμόδιο για την επιβολή των προβλεπόμενων στο συγκεκριμένο άρθρο μέτρων είναι αποκλειστικά το δικαστήριο. Με τον τρόπο αυτό λύεται οριστικά ένα πρόβλημα που έχει απασχολήσει επανειλημμένα τη θεωρία και τη νομολογία σχετικά με τη δυνατότητα επιβολής των μέτρων από το δικαστικό συμβούλιο και υιοθετείται η δικαιοκρατική θέση ότι μέτρα τόσο επαχθή όσο η υποχρεωτική νοσηλεία για σημαντικό χρονικό διάστημα μπορούν να επιβάλλονται μόνο αφού προηγηθεί η δημόσια διαδικασία ενώπιον ακροατηρίου, σύμφωνα με όσα έχει προτείνει και η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Η επιλογή αυτή δε στερεί τον κατηγορούμενο από την αναγκαία θεραπεία μέχρι την κύρια διαδικασία, καθώς έχει ληφθεί η αναγκαία πρόνοια στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε το δικαστικό συμβούλιο να επιβάλλει ως περιοριστικούς όρους τα προβλεπόμενα στο άρθρο 69 συμβούλιο να επιβάλλει ως περιοριστικούς όρους τα προβλεπόμενα στο άρθρο 69 Ποινικού Κώδικα μέτρα. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η παρακολούθηση του κατηγορουμένου για ικανό χρονικό διάστημα – μέχρις ότου η υπόθεση φθάσει στο ακροατήριο - το οποίο προσφέρει στους ιατρούς που τον παρακολουθούν τη δυνατότητα να προτείνουν στη συνέχεια τα κατάλληλα για το συγκεκριμένο άτομο θεραπευτικά μέτρα.

Επιπλέον σημαντικές αλλαγές στο άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα είναι οι ακόλουθες:

(α) Καταργείται η αναφορά σε «ακαταλόγιστους εγκληματίες», που είναι δογματικά εσφαλμένη, αφού για να χαρακτηριστεί ως «εγκληματίας» κάποιος πρέπει να έχει καταλογισμό κατά την τέλεση της πράξης, κάτι που στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν ισχύει. Στο κείμενο, λοιπόν, γίνεται λόγος για «άτομα που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής». Οι όροι «ψυχική ή διανοητική διαταραχή» επιλέγονται ως σύγχρονοι αλλά και προκειμένου να υπάρχει ενότητα στο δίκαιο καθώς οι ίδιοι ακριβώς όροι χρησιμοποιούνται στον Αστικό Κώδικα (άρθρα 131, 171, 331, 915, 1555, 1666, 1719). Παράλληλα, καταργείται η γενική αναφορά στους κωφαλάλους, ώστε να είναι απολύτως σαφές ότι οποιαδήποτε επιβολή του μέτρου στα συγκεκριμένα πρόσωπα προϋποθέτει τη βεβαίωση της «ψυχικής ή διανοητικής τους

διαταραχής» για την αντιμετώπιση της οποίας και μόνο είναι αναγκαία η παρακολούθηση του θεραπευτικού προγράμματος.

(β) Αυξάνεται η βαρύτητα του πλημμελήματος που μπορεί να δικαιολογήσει την επιβολή των μέτρων, και ορίζεται ότι το πλημμέλημα πρέπει να απειλείται με ποινή τουλάχιστον ενός έτους και όχι τουλάχιστον έξι μηνών, όπως προβλέπεται σήμερα. Παράλληλα όμως προβλέπεται ότι τα μέτρα επιβάλλονται για όλα τα εγκλήματα κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας που απειλούνται με ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών, ώστε να είναι δυνατή η επιβολή τους και σε μια περίπτωση επικίνδυνης σωματικής βλάβης, κάτι που σήμερα δεν είναι εφικτό. Τέλος, ορίζεται ότι σε καμία περίπτωση τα μέτρα δεν μπορούν να επιβληθούν για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας που δεν εμπεριέχουν χρήση βίας ή απειλή βίας, μια ρύθμιση που έχει τεθεί και σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές νομοθεσίες.

(γ) Καταργείται η γενική και στιγματιστική αναφορά στον «επικίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια» δράστη και διευκρινίζεται ότι τα μέτρα επιβάλλονται από το δικαστήριο όταν κρίνει ότι, «εξαιτίας της κατάστασης του υπαίτου, υπάρχει κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης κίνδυνος, αν αφεθεί ελεύθερος, να τελέσει και άλλα τουλάχιστον ανάλογης βαρύτητας εγκλήματα».

(δ) Με τη ρητή αναφορά σε «εγκλήματα» στην παράγραφο 2, καθίσταται σαφές ότι για την επιβολή των μέτρων δεν αρκεί η διαπίστωση της τέλεσης μιας άδικης πράξης, αλλά πρέπει να βεβαιώνεται και η πλήρωση της υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος για το οποίο έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, εφόσον σε διαφορετική περίπτωση τα μέτρα θα επιβάλλονταν σε ένα άτομο που, αν δε συνέτρεχαν στο πρόσωπό του οι όροι του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα, δε θα μπορούσε να τιμωρηθεί.

(ε) Ορίζεται ρητά ότι οι προϋποθέσεις επιβολής των μέτρων βεβαιώνονται με μία τουλάχιστον πραγματογνωμοσύνη που διενεργείται αμέσως μετά τη σύλληψη και με άλλη μία τουλάχιστον πραγματογνωμοσύνη που διενεργείται όσο το δυνατό πλησιέστερα προς τη δικάσιμο. Στις πραγματογνωμοσύνες προτείνεται και το τυχόν κατάλληλο μέτρο θεραπείας.

(στ) Καταργείται η ανελαστική αναφορά στη «φύλαξη σε δημόσιο θεραπευτικό κατάστημα» που προβλέπεται σήμερα και αντικαθίσταται με την καταγραφή περισσότερων «κατάλληλων» θεραπευτικών μέτρων, μεταξύ των οποίων μπορεί να επιλέξει το δικαστήριο εκείνο που είναι το πλέον κατάλληλο για το συγκεκριμένο άτομο, ύστερα από εισήγηση των αρμόδιων ιατρών. Ως κατάλληλα θεραπευτικά μέτρα ορίζονται: (α) η νοσηλεία σε ειδικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου, (β) η νοσηλεία σε ψυχιατρικό τμήμα δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου και (γ) η υποχρεωτική θεραπεία και ψυχιατρική παρακολούθηση κατά νοσοκομείου τακτά χρονικά διαστήματα σε κατάλληλη εξωνοσοκομειακή Μονάδα Ψυχικής Υγείας ή εξωτερικά ιατρεία δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου. Η δυνατότητα αυτή προσφέρεται στο δικαστήριο αφενός γιατί είναι πιθανό - ειδικά όταν το έγκλημα που έχει τελεστεί είναι πλημμέλημα - οι αρμόδιοι ιατροί να μη θεωρούν αναγκαία την κατηγορουμένου στο πλαίσιο του περιοριστικού όρου που επιβάλλει υποχρεωτικά το δικαστικό συμβούλιο μπορεί με μεγαλύτερη ασφάλεια να επιτρέψει στο δικαστήριο να επιλέξει το αρμόδιον για τον συγκεκριμένο κατηγορούμενο μέτρο.

Με το άρθρο 2 τροποποιείται το άρθρο 70 του Ποινικού Κώδικα. Οι βασικές αλλαγές στο άρθρο αυτό είναι οι ακόλουθες:

(α) Τροποποιείται ο τίτλος του άρθρου, ο οποίος από «διάρκεια της φύλαξης» γίνεται «διάρκεια του θεραπευτικού μέτρου».

(β) Αλλάζει ο τρόπος επιβολής του μέτρου. Ενώ σήμερα το δικαστήριο δεν ορίζει τη μέγιστη διάρκεια του μέτρου, στο σχέδιο νόμου προβλέπεται ότι στην απόφαση ορίζεται ο μέγιστος χρόνος της διάρκειάς του, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο έτη για τα πλημμελήματα και τα πέντε έτη για τα κακουργήματα. Ένα μήνα τουλάχιστον πριν τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού το Τριμελές Πλημμελειοδικείο αποφασίζει για την παράταση του μέτρου για τον ίδιο κατά ανώτατο όριο χρόνο, εφόσον τούτο επιβάλλεται για τις ανάγκες της θεραπείας και εξακολουθούν να υπάρχουν οι προϋποθέσεις επιβολής του μέτρου. Σε κάθε περίπτωση, καλείται ο

θεραπευόμενος και ο συνήγορός του, καθώς και η διεύθυνση της μονάδας, όπου εκτελείται το μέτρο, να διατυπώσουν τις απόψεις τους.

(γ) Τροποποιείται σημαντικά ο τρόπος ελέγχου της πορείας του μέτρου. Ενώ σήμερα το δικαστήριο ελέγχει κάθε τρία έτη αν θα πρέπει να συνεχιστεί η εκτέλεση του μέτρου, στο σχέδιο προβλέπεται ότι ο έλεγχος γίνεται αυτεπαγγέλτως κάθε έτος, ενώ διευκρινίζεται επιπλέον ότι θα πρέπει να καλείται ο θεραπευόμενος και ο συνήγορός του, καθώς και η διεύθυνση της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο, να διατυπώσουν τις θέσεις τους.

(δ) Προβλέπεται ότι το ίδιο δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, όχι μόνο με αίτηση του εισαγγελέα ή της διεύθυνσης της μονάδας όπου εκτελείται το μέτρο – όπως ισχύει σήμερα - αλλά και με αίτηση του ίδιου του θεραπευομένου, να διατάξει την άρση ή αντικατάσταση του μέτρου.

(ε) Ορίζεται ότι σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης, στην απόφαση απαιτείται να υπάρχει ειδική αιτιολογία ως προς την ανάγκη διατήρησης του θεραπευτικού μέτρου.

(στ) Διευκρινίζεται ότι στη διαδικασία ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου καθώς και του εφετείου, σε περίπτωση άσκησης έφεσης, εάν ο θεραπευόμενος δεν έχει συνήγορο, διορίζεται συνήγορος αυτεπαγγέλτως, κατά τις διατάξεις του άρθρου 340 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Με το άρθρο 3 προστίθεται άρθρο 70Α στον Ποινικό Κώδικα, το οποίο επεκτείνει τις ρυθμίσεις των άρθρων 69 και 70 του Ποινικού Κώδικα σε άτομα μειωμένου καταλογισμού λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής, όταν το δικαστήριο κρίνει ότι υπάρχει κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης κίνδυνος να τελέσουν και άλλα τουλάχιστον ανάλογης βαρύτητας εγκλήματα.

Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζονται σήμερα με τις παρωχημένες και κατά βάση αγνοούμενες από τη νομολογία διατάξεις των άρθρων 38 έως 41 του Ποινικού Κώδικα, αγνοούμενες οι οποίες εισάγουν στο ποινικό δίκαιο την ιδιάζουσα ποινή του εγκλεισμού των οι οποίες εισάγουν στο ποινικό δίκαιο την ιδιάζουσα ποινή του εγκλεισμού των μειωμένου καταλογισμού επικίνδυνων για τη δημόσια ασφάλεια δραστών σε ψυχιατρικό κατάστημα ή παράρτημα φυλακών. Με την προτεινόμενη ρύθμιση

διευκρινίζεται ότι το προτεινόμενο μέτρο έχει κατ' εξοχήν θεραπευτικό χαρακτήρα και δε συνιστά ιδιάζουσα ποινή. Κατά τα λοιπά ισχύουν αναλογικά οι διατάξεις των άρθρων 69 και 70 του Ποινικού Κώδικα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Τροποποιήσεις διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Το προτεινόμενο Β' Κεφάλαιο (άρθρα 4 έως 8) περιλαμβάνει τροποποιήσεις διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, που στοχεύουν στην εναρμόνιση αυτών με τις αλλαγές που πραγματοποιούνται στις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, όπως περιγράφονται στο Α' Κεφάλαιο του σχεδίου νόμου. Πιο συγκεκριμένα:

Με το άρθρο 4 εντάσσονται στους ενδεικτικά μνημονεύομενους περιοριστικούς όρους του άρθρου 282 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας τα μέτρα θεραπείας του (αναμορφωμένου) άρθρου 69 παράγραφος 3 του Ποινικού Κώδικα.

Με το άρθρο 5 συμπληρώνεται το ισχύον άρθρο 313 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε να αποσαφηνίζεται η δικαιοδοσία του δικαστικού συμβουλίου να εκδίδει παραπεμπτικό βούλευμα ακόμα κι όταν κρίνει ότι ο κατηγορούμενος θα πρέπει να απαλλαχθεί από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και θα πρέπει να του επιβληθεί μέτρο θεραπείας κατά το άρθρο 69 του Ποινικού Κώδικα.

Με το άρθρο 6, που συμπληρώνει το ισχύον άρθρο 315 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, λαμβάνεται πρόνοια για τη μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης εφαρμογή των μέτρων περιοριστικών όρων, ώστε να μη μεσολαβεί «κενό θεραπείας» του υπόδικου κατηγορουμένου. Η επιβολή του περιοριστικού όρου είναι υποχρεωτική για το δικαστικό συμβούλιο, το οποίο μάλιστα, σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος κρατείται προσωρινά, αντικαθιστά υποχρεωτικά την προσωρινή κράτηση με τα συγκεκριμένα μέτρα.

Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η παρακολούθηση του κατηγορουμένου από ειδικούς ιατρούς μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η ένταση της ψυχικής ή διανοητικής του διαταραχής και να προσδιοριστούν τα κατάλληλα για τη θεραπευτική της αντιμετώπιση μέτρα. Η διαδικασία αυτή θα επιτρέπει στο δικαστήριο που θα εκδικάζει την υπόθεση αφενός να έχει περισσότερα στοιχεία σχετικά με τον καταλογισμό του κατηγορουμένου και την πιθανότητα να τελέσει άλλα αντίστοιχης βαρύτητας εγκλήματα στο μέλλον, και αφετέρου να επιλέγει τα πλέον κατάλληλα για τη θεραπεία του μέτρα.

Με το άρθρο 7 επιλύεται το πρόβλημα του «ανεκκλήτου» της (αθωωτικής) δικαστικής απόφασης που επιβάλλει το μέτρο ασφαλείας του άρθρου 69 Ποινικού Κώδικα (βλ. Ν. Παρασκευόπουλου, Τα ασφαλιστικά μέτρα του ποινικού δικαίου: ιδιομορφίες και περιπλοκές, Δίκαιο και Πολιτική, 1982, τ.2, 253-254, και Λ. Μαργαρίτη, Έφεση κατά Δικονομίας και παρέχεται στον κατηγορούμενο δικαίωμα άσκησης έφεσης τόσο κατά της απόφασης που επιβάλλει το μέτρο του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα, όσο και κατά εκείνης που διατάσσει την παράτασή του.

Τέλος, **με το άρθρο 8 τροποποιούνται τα άρθρα 500 και 555 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας**. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού, ειδικότερα, προστίθεται τελευταίο εδάφιο στο άρθρο 500 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, με το οποίο επιδιώκεται η επιτάχυνση της διαδικασίας σε περίπτωση άσκησης έφεσης, με τον σύντομο ορισμό δικασίμου, ώστε η δικαστική κρίση για την επιβολή ή την παράταση του θεραπευτικού μέτρου να καθίσταται τελεσίδικη το ταχύτερο.

Με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 8 προστίθενται εδάφιο γ' και εδάφιο δ' στο άρθρο 555 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπου διευκρινίζεται ότι το άρθρο 70 του Ποινικού Κώδικα έχει ανάλογη εφαρμογή και στην περίπτωση που η ψυχική ή διανοητική διαταραχή έχει εμφανιστεί μετά την επιβολή της ποινής, ενώ διευκρινίζεται ότι μετά την ολοκλήρωση της θεραπείας ο καταδικασθείς εκτίει την ποινή του, από την οποία αφαιρείται ο χρόνος νοσηλείας του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Κανόνες εκτέλεσης των μέτρων θεραπείας των άρθρων 69 και 70 Α του Ποινικού

Κώδικα

Με το προτεινόμενο Γ' Κεφάλαιο του σχεδίου νόμου (άρθρα 9 έως 20) επιχειρείται η απαιτούμενη παρέμβαση η οποία θα καλύψει το υπάρχον νομοθετικό και θεσμικό κενό ως προς τον τρόπο εκτέλεσης των μέτρων που προβλέπονται στα άρθρα 69 και 70 Α του Ποινικού Κώδικα. Υλοποιείται έτσι με το παρόν κεφάλαιο του σχεδίου νόμου η επιταγή του άρθρου 56 του Ποινικού Κώδικα. Ειδικότερα:

Με το άρθρο 9 καθορίζονται οι βασικές αρχές εκτέλεσης των μέτρων που προβλέπονται στα άρθρα 69 και 70 Α Ποινικού Κώδικα. Στη διάταξη διευκρινίζεται ότι τα μέτρα υπηρετούν θεραπευτικούς σκοπούς και τονίζεται ότι κατά την εφαρμογή τους λαμβάνονται υπόψη οι διεθνώς αναγνωρισμένοι κανόνες προάσπισης των ατομικών ελευθεριών. Τέλος σημειώνεται ότι όσα θέματα δε ρυθμίζονται από το σχέδιο νόμου πρέπει να αντιμετωπίζονται με βάση τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, τον Κώδικα Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, τα πρωτόκολλα ψυχιατρικής φροντίδας καθώς και με αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του Σωφρονιστικού Κώδικα, εφόσον αυτή δεν προσκρούει στους επιδιωκόμενους θεραπευτικούς σκοπούς.

Το άρθρο 10 ορίζει ότι η θεραπευτική αντιμετώπιση των ατόμων στα οποία έχουν επιβληθεί τα προβλεπόμενα στο άρθρο 69 παράγραφος 3 μέτρα πρέπει να είναι εξατομικευμένη και να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα σύγχρονων θεραπευτικών παρεμβάσεων, που εξασφαλίζουν συνεχή ψυχιατρική παρακολούθηση.

Στο επόμενο άρθρο 11 προσδιορίζονται αναλυτικά οι Μονάδες Ψυχικής Υγείας στις οποίες δύναται να εκτελείται καθένα από τα προβλεπόμενα στο άρθρο 69 παράγραφος 3 (στοιχεία α', β' και γ') θεραπευτικά μέτρα.

Το άρθρο 12 αναφέρεται στην έναρξη εκτέλεσης των μέτρων, η οποία, όπως ορίζεται, γίνεται με έγγραφη παραγγελία του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών προς τον διευθυντή της μονάδας όπου θα εκτελεστεί το μέτρο, ο οποίος και οφείλει σε κάθε

περίπτωση να εκτελέσει την παραγγελία. Ο προσδιορισμός της μονάδας όπου θα εκτελεστεί το μέτρο γίνεται από κατάλογο μονάδων κατάλληλων για την εκτέλεσή του, ο οποίος καταρτίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και αποστέλλεται στα πρωτοδικεία, εφετεία και εισαγγελίες της χώρας καθώς και στους διευθυντές όλων των μονάδων του καταλόγου. Στη διάταξη διευκρινίζεται ότι αν υπάρχουν περισσότερες μονάδες που ανήκουν στην ίδια κατηγορία, ο εισαγγελέας επιλέγει εκείνη που είναι εγγύτερα στον τόπο κατοικίας του ατόμου ή της οικογένειάς του.

Στο άρθρο 13 προσδιορίζεται με σαφήνεια ο τρόπος και η διαδικασία εισαγωγής σε ειδικό ή κοινό τμήμα δημοσίου νοσοκομείου. Προβλέπεται ότι η μονάδα υποχρεούται, αμέσως μετά την εισαγωγή, να παραδίδει στον θεραπευόμενο, σε γλώσσα που μπορεί να κατανοήσει, έντυπο με κατάλογο των βασικών του δικαιωμάτων, όπως προσδιορίζονται στον Ποινικό Κώδικα, τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, τον Κώδικα Νοσηλευτικής Δεοντολογίας, τον Σωφρονιστικό Κώδικα και τα πρωτόκολλα Ψυχιατρικής φροντίδας. Ορίζεται τέλος ότι, επιπλέον των κώδικα και τα πρωτόκολλα ψυχιατρικής φροντίδας, ορίζεται τέλος ότι, επιπλέον των προβλεπομένων αρχείων, πρέπει ακόμα σε κάθε μονάδα να τηρείται βιβλίο καταγραφής των επιβληθέντων μέσων αυξημένης φροντίδας και ασφάλειας, όπως περιορισμός, καθήλωση κ.ά.

Στο άρθρο 14 ρυθμίζεται ο νέος θεσμός της υποχρεωτικής θεραπείας και παρακολούθησης σε εξωνοσοκομειακή μονάδα ψυχικής υγείας (Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κινητές Μονάδες Ψυχικής Υγείας) ή σε εξωτερικό ιατρείο δημόσιου ψυχιατρικού ή γενικού νοσοκομείου. Ιδιαίτερα σημαντική καινοτομία είναι ότι ο θεράπων ψυχίατρος οφείλει να προτείνει εξατομικευμένο θεραπευτικό σχέδιο, που οφείλει να κοινοποιήσει αμελλητί στον αρμόδιο εισαγγελέα, τον οποίο και ενημερώνει για την ανταπόκριση και συμμόρφωση του θεραπευομένου προς αυτό, αλλά και για την πιθανή ανάγκη τροποποίησής του.

Στο άρθρο 15 τίθενται κριτήρια που συνεκτιμά το αρμόδιο δικαστήριο κατά την εφαρμογή του άρθρου 70 του Ποινικού Κώδικα για την άρση ή την αντικατάσταση του μέτρου θεραπείας με ηπιότερο ή βαρύτερο κατά την εκτέλεσή του.

Με το άρθρο 16 ρυθμίζονται ειδικά οι συνθήκες νοσηλείας που εξυπηρετούν τις θεραπευτικές ανάγκες του ατόμου και ενισχύεται αποφασιστικά ο ρόλος του ψυχιάτρου και της θεραπευτικής ομάδας στη θεραπευτική διαδικασία. Ωστόσο τίθενται περιορισμοί στη χρήση μέσων αυξημένης φροντίδας και ασφάλειας (προφυλακτική απομόνωση και σωματικός περιορισμός). Η εφαρμογή τους γίνεται μόνο εφόσον χρησιμοποιηθούν τεχνικές αποκλιμάκωσης και αποτύχουν βάσει των ψυχιατρικών Οδηγιών (βλ. Οδηγίες Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές, Υπουργείο Υγείας και Κατευθυντήριες αρχές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας). Παράλληλα απαγορεύεται απολύτως η χρήση ορισμένων μέσων που προξενούν μη αναστρέψιμες καταστάσεις στην υγεία του ατόμου.

Στο άρθρο 17 προβλέπεται ο τρόπος σύστασης των ειδικών τμημάτων δημόσιων ψυχιατρικών ή γενικών νοσοκομείων και η στελέχωσή τους από επαγγελματίες που αποτελούν τη διεπιστημονική θεραπευτική ομάδα. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η πρόβλεψη ότι το διοικητικό προσωπικό και το προσωπικό φύλαξης των τμημάτων αυτών λαμβάνει κατάλληλη εκπαίδευση σχετικά με το περιεχόμενο των υποχρεώσεών του και τον τρόπο της λειτουργίας του πριν από την ανάληψη των καθηκόντων του.

Με το άρθρο 18 καθιερώνεται ο θεσμός του εισαγγελέα επόπτη των μέτρων θεραπείας των άρθρων 69 και 70Α Ποινικού Κώδικα, ένας θεσμός που είναι κρίσιμος προκειμένου να διασφαλισθεί ο σεβασμός των ατομικών ελευθεριών των θεραπευομένων, αλλά και η τήρηση των περιορισμών που επιβάλλουν οι δικαστικές αρχές.

Στο άρθρο 19 ορίζονται οι Αρχές που ελέγχουν την εκτέλεση των μέτρων θεραπείας είτε γενικά, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη και η Ειδική Επιτροπή Ελέγχου Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ατόμων με Ψυχικές Διαταραχές, είτε ειδικά για συγκεκριμένες μονάδες, όπως το Σώμα Επιθεώρησης και Ελέγχου Καταστημάτων Κράτησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τα ψυχιατρικά τμήματα των καταστημάτων κράτησης και το Σώμα Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας Πρόνοιας του ν. 2920/2001 για τις μονάδες που υπάγονται στο Υπουργείο Υγείας.

Τέλος, στο άρθρο 20 ορίζεται ότι τα μέτρα λήγουν όταν εκλείψει ο λόγος για τον οποίο επιβλήθηκαν, όταν, δηλαδή, δεν θεωρείται πλέον πιθανό ότι το άτομο θα τελέσει νέα εξίσου σοβαρά εγκλήματα στο μέλλον. Στο άρθρο προσδιορίζεται η διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί και θεσμοθετείται υποχρέωση του επιστημονικού διευθυντή της μονάδας όπου εκτελούνταν κάθε μέτρο να ενημερώνει τον Τομέα Ψυχικής Υγείας του τόπου διαμονής του ατόμου, ο οποίος μερικά για τη συνέχεια της φροντίδας, καθώς και για την ομαλή επάνοδο και προσαρμογή του στο κοινωνικό, επαγγελματικό και οικογενειακό του περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις

Το άρθρο 21 καταργεί τα άρθρα 38 έως 41 του Ποινικού Κώδικα, όπως και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του προτεινόμενου σχεδίου νόμου και προβλέπει ότι για όσα άτομα εκτίουν την προβλεπόμενη στα παραπάνω άρθρα ποινή, Τριμελές Πλημμελειοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εκτελείται η προβλεπόμενη στα καταργούμενα άρθρα 38 έως 41 του Ποινικού Κώδικα ποινή, αποφασίζει αυτεπαγγέλτως ή μετά από αίτηση του κρατουμένου σχετικά με την αντικατάσταση της ποινής από το προβλεπόμενο στο άρθρο 70Α του Ποινικού Κώδικα μέτρο. Στην ίδια διάταξη ρυθμίζεται και ο τρόπος εκτέλεσης του αναπληρωματικού της ποινής μέτρου θεραπείας του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα, σύμφωνα με τις νέες ρυθμίσεις. Ο Εισαγγελέας όμως εντός τριών μηνών εξετάζει όλους του υφιστάμενους φακέλους και προβαίνει στις κατάλληλες ενέργειες. Παράλληλα, μέχρι την έκδοση του προβλεπόμενου προεδρικού διατάγματος στο άρθρο 17, ορίζεται ρητά ότι το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δαφνί», το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής «Δρομοκαϊτειο» και το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης συνεχίζουν κανονικά τη λειτουργία τους ως προς τη θεραπεία των τελούντων υπό το καθεστώς του άρθρου 69 ΠΚ προσώπων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Διατάξεις που αφορούν τα πολιτικά, ποινικά και διοικητικά δικαστήρια

'Apθρο 22

Λιατάξεις που αφορούν το συναινετικό διαζύγιο

Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις καθίσταται ευκολότερη και ταχύτερη για τον διάδικτο η διαδικασία του συναινετικού διαζυγίου. Ειδικότερα:

950 και 951 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Μετά τη λήξη ισχύος της κατά τα ανωτέρω επικυρωμένης συμφωνίας, με ίδια συμφωνία και με την ίδια διαδικασία μπορεί να ρυθμίζεται η επιμέλεια των τέκνων, η επικοινωνία με αυτά καθώς και η διατροφή τους για περαιτέρω χρονικό διάστημα. Η λύση του γάμου ισχύει από την κατάθεση αντιγράφου του συμβολαιογραφικού εγγράφου που περιέχει τη συμφωνία, στο ληξιαρχείο όπου έχει καταχωρισθεί και η σύστασή του. Ο ληξιαρχος είναι υποχρεωμένος να προβεί στην καταχώριση της λύσης.

3. Με την παράγραφο αυτή λαμβάνεται μέριμνα για τις ήδη κατατεθειμένες αιτήσεις συναινετικού διαζυγίου, από τις οποίες μπορεί σε κάθε περίπτωση να παραιτηθεί ο ενδιαφερόμενος, ώστε να επιλέξει στη συνέχεια τη νέα διαδικασία.
4. Τέλος, προβλέπεται ότι, και στην περίπτωση του συναινετικού διαζυγίου με συμβολαιογραφική πράξη, ακολουθείται ο τρόπος λύσης του θρησκευτικού γάμου που περιγράφεται στον Καταστατικό Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Άρθρο 23

Τροποποίηση του άρθρου 686 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας

Με την προτεινόμενη τροποποίηση προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης προφορικά ανταίτησης στη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, όπως συνέβαινε και πριν τη θέση σε ισχύ του νέου Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (ν. 4335/2015).

Άρθρο 24

Νομοθεσία περί αλλοδαπών

Με τις παραγράφους 1 και 2 της μεταβατικής ρύθμισης του προτεινόμενου άρθρου ορίζεται ότι απορρίπτονται με συνοπτική απόφαση ως προδήλως απαράδεκτες οι αιτήσεις ακύρωσης και αιτήσεις αναστολής που ασκήθηκαν μέχρι 31.12.2014 και αφορούν ακυρωτικές διαφορές της νομοθεσίας περί αλλοδαπών (άρθρο 15 του ν. 3068/2002, Α' 274), εάν εντός εξαμήνου από την παρέλευση της δίμηνης προθεσμίας που τάχθηκε για την ενημέρωσή τους οι αλλοδαποί διάδικοι δεν δηλώσουν ότι επιθυμούν τη συζήτηση της υπόθεσης. Η ρύθμιση αυτή υπαγορεύεται από την ανάγκη επιτάχυνσης της απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης και συμβάλλει στον περιορισμό

των υποθέσεων που εκκρεμούν στα διοικητικά δικαστήρια, χωρίς να θίγει δικαιώματα των αλλοδαπών διαδίκων. Προκειμένου να διασφαλισθεί η ενημέρωση των διαδίκων ή των δικηγόρων τους, η ρύθμιση θα γνωστοποιηθεί σε έναν από αυτούς με τους αναφερόμενους στην παράγραφο 2 τρόπους, επιπροσθέτως δε θα λάβει τη μέγιστη δυνατή δημοσιότητα με την ειδοποίηση των δικηγόρων από την Ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων και από τους κατά τόπο Δικηγορικούς Συλλόγους, με αναρτήσεις στους διαδικτυακούς τους τόπους, καθώς και με την αποστολή μηνύματος κινητής τηλεφωνίας (sms) στα μέλη τους. Τέλος, για λόγους ανώτερης βίας ή σοβαρούς λόγους υγείας, ο αλλοδαπός διάδικος δια του πληρεξουσίου δικηγόρου μπορεί να ζητήσει εντός του επόμενου εξαμήνου από τη λήξη της προθεσμίας την ανάκληση της πράξης κατάργησης και την εισαγωγή της υπόθεσης για συζήτηση από τον προϊστάμενο του δικαστηρίου ή τον οριζόμενο από αυτόν πρόεδρο.

Με την παράγραφο 3 διευκρινίζεται ότι οι μεταβατικές ρυθμίσεις των προηγούμενων παραγράφων δεν καταλαμβάνουν υποθέσεις των οποίων η αρχική ή μετά από αναβολή δικάσιμος έχει ορισθεί εντός της οριζόμενης στην παράγραφο 2 εξάμηνης προθεσμίας.

Άρθρο 25

Τροποποιήσεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας

1. Η προτεινόμενη ρύθμιση διασαφηνίζει πλήρως την εφαρμογή του άρθρου 70, όπως αυτό τροποποιήθηκε με τη διάταξη του άρθρου 24 του ν. 4274/2014, καθώς καθίσταται εφαρμοστέα σε όλες γενικά τις κατηγορίες υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών διαφορών, ώστε να αρθούν οι αμφιβολίες που ανέκυψαν στη νομολογία ειδικά ως προς τη συμπλήρωση του παραβόλου στις φορολογικές διαφορές.
2. Με την παράγραφο 2 διευρύνονται οι λόγοι έφεσης που προβλέπονται στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ώστε να αντιμετωπιστεί η περίπτωση κατά την οποία, ενώ περισσότερα φυσικά πρόσωπα τυγχάνουν συγκληρονόμοι της ίδιας κληρονομίας, κατά ίδια ή διαφορετικά ποσοστά συγκυριότητας, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για πλήρη κυριότητα, ψιλή κυριότητα ή επικαρπία, εκδίδονται δύο ή περισσότερες αποφάσεις, οι οποίες είναι αντιφατικές μεταξύ τους. Η υιοθέτηση της ρύθμισης κρίνεται αναγκαία για

λόγους ίσης μεταχείρισης των διαδίκων, επί της συγκεκριμένης και μόνον κατηγορίας υποθέσεων λόγω της ιδιαιτερότητας που εμφανίζει, αλλά και προκειμένου να διασφαλίζεται η ενότητα της νομολογίας των διοικητικών δικαστηρίων.

3. Η τρίτη παράγραφος του άρθρου είναι μεταβατική, αφενός ρυθμίζοντας την τύχη των εκκρεμών υποθέσεων αφετέρου δίδοντας προθεσμία από τη δημοσίευση του νόμου για την άσκηση του ενδίκου βοηθήματος της προσφυγής και του ενδίκου μέσου της έφεσης, για λόγους ίσης μεταχείρισης.
4. Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες, μετά την κατάργηση της θεώρησης και της καθαρογραφής και την ηλεκτρονική δημοσίευση των αποφάσεων από τον ίδιο τον δικαστή, ώστε να γίνει ευέλικτη, ταχεία και αποτελεσματική η διαδικασία της αυτεπάγγελτης διόρθωσης των αποφάσεων μέσω της εν Συμβουλίω διαδικασίας και όχι μέσω της τακτικής έδρας, όταν υπάρχουν προφανή λάθη στην απόφαση.
5. Προβλέπεται με την παράγραφο αυτή η υποχρέωση κατάθεσης, μαζί το ένδικο βοήθημα ή μέσο, αντίγραφο της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης ή της δικαστικής απόφασης, ούτως ώστε ο εισηγητής δικαστής να επιλαμβάνεται άμεσα των νέων υποθέσεων που εισάγονται στο δικαστήριο.
6. Με την προτεινόμενη ρύθμιση τροποποιείται το άρθρο 139Α του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προκειμένου να διασφαλίζεται η ενημέρωση των διαδίκων και των πληρεξούσιων δικηγόρων τους, ανεξάρτητα αν οι τελευταίοι παρίστανται ή όχι, αρκεί να έχουν λάβει την απαιτούμενη πληρεξουσιότητα, να συμπληρώσουν τυπικές παραλείψεις. Η προτεινόμενη ρύθμιση, η οποία είναι σύμφωνη με την αρχή της ασφάλειας δικαίου και της πλήρους και αποτελεσματικής παροχής έννομης προστασίας, έχει εφαρμογή σε όλες τις κατηγορίες υποθέσεων και για όλες τις τυπικές παραλείψεις, συμπεριλαμβανομένου του παραβόλου των φορολογικών υποθέσεων.
7. Με την παράγραφο αυτή προβλέπεται η δυνατότητα κατάργησης της δίκης με απόφαση που λαμβάνεται στην έδρα, όπως ίσχυε πριν την αντικατάσταση της παραγράφου 2 του άρθρου 142 από το άρθρο 25 του ν. 4446/2016.
8. Με την προτεινόμενη ρύθμιση αποφεύγεται η συγκέντρωση ανακοπών κατά πράξεων που εκδίδονται στο πλαίσιο της διαδικασίας της διοικητικής εκτέλεσης και αφορούν κατάσχεση εις χείρας πιστωτικών ιδρυμάτων, στο Διοικητικό Πρωτοδικείο

Αθηνών, ενώ διευκολύνονται οι διοικούμενοι στην άσκηση ανακοπής, επιλέγοντας, εφόσον το επιθυμούν, το Διοικητικό Πρωτοδικείο του τόπου της διαμονής τους.

9. Με την προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι το παράβολο είναι δυνατό να συμπληρωθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 139Α.

10. Με την παρ. 10 εισάγεται αναγκαία ρύθμιση μεταβατικού χαρακτήρα, για λόγους ισότητας και ισονομίας των διοικουμένων στο πλαίσιο της διοικητικής δίκης.

Άρθρο 26

Τροποποιήσεις του π.δ. 18/1989

1. Η προτεινόμενη διάταξη εξυπηρετεί τους πληρεξούσιους δικηγόρους των διαδίκων, τους οποίους απαλλάσσει από την υποχρέωση αυτοπρόσωπης παρουσίας στο ακροατήριο, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να παραστούν δια δηλώσεως ενώπιον του συμβουλίου της Επικρατείας τόσο στις ακυρωτικές υποθέσεις όσο και στις υποθέσεις ουσίας. Με τον τρόπο αυτό, ευθυγραμμίζεται η δικονομία που αφορά τις ακυρωτικές ουσίας. Με τον τρόπο αυτό, ευθυγραμμίζεται η δικονομία που αφορά τις ακυρωτικές υποθέσεις (ενώπιον του συμβουλίου της Επικρατείας και ενώπιον των τακτικών υποθέσεις διοικητικών δικαστηρίων) με εκείνη που εφαρμόζεται στις διαφορές ουσίας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, καθώς και η δικονομία των διαφορών ουσίας σε όλα ανεξαιρέτως τα δικαστήρια, χωρίς να προκαλείται βλάβη στα δικονομικά συμφέροντα του διαδίκου.

2. Με την παράγραφο 2, κατ' αντιστοιχία με ό,τι προβλέπεται στην παρ. 1 του προηγούμενου άρθρου για την έφεση, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση η άσκηση αίτησης αναιρέσεως για την περίπτωση κατά την οποία, ενώ περισσότερα φυσικά πρόσωπα τυγχάνουν συγκληρονόμοι της ίδιας κληρονομίας, κατά ίδια ή διαφορετικά ποσοστά συγκυριότητας, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για πλήρη κυριότητα, ψιλή κυριότητα ή επικαρπία, εκδίδονται δύο ή περισσότερες αποφάσεις, οι οποίες είναι αντιφατικές μεταξύ τους. Η υιοθέτηση της ρύθμισης κρίνεται αναγκαία για λόγους ίσης μεταχείρισης των διαδίκων, επί της συγκεκριμένης και μόνον κατηγορίας υποθέσεων λόγω της ιδιαιτερότητας που εμφανίζει, αλλά και προκειμένου να διασφαλίζεται η ενότητα της νομολογίας των διοικητικών δικαστηρίων.

3. Με τη μεταβατική ρύθμιση της παραγράφου 3 προβλέπεται προθεσμία από τη δημοσίευση του νόμου για την άσκηση της αίτησης ανατρέσεως με την επίκληση του νέου λόγου που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος, για λόγους ίσης μεταχείρισης των διαδίκων.

Άρθρο 27

Τροποποίηση του άρθρου 358 του Ποινικού Κώδικα

Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του άρθρου 358 του Ποινικού Κώδικα, προβλέπονται ποινικές κυρώσεις και για την παραβίαση της υποχρέωσης για διατροφή και της συμφωνίας για επικοινωνία, που περιλαμβάνονται στην έγγραφη συμφωνία που έχει επικυρώσει ο συμβολαιογράφος κατά το άρθρο 1441 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 28

Τροποποίηση του ν. 4139/2013

Η προσαρμοστικότητα των ποικιλών κάνναβης του είδους *cannabis sativa*, αλλά και η αντίδρασή τους σε έντονα ξηροθερμικές συνθήκες, όπως αυτές που επικρατούν στη χώρα μας, δεν έχει ακόμα αποσαφηνιστεί πλήρως. Για τον λόγο αυτό, δίνεται η δυνατότητα αναπροσαρμογής του ανώτατου επιτρεπτού ορίου περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη, με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, εφόσον αυτό κριθεί επιστημονικά ενδεδειγμένο. Εξάλλου, το ανώτατο επιτρεπτό όριο περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη τέθηκε από τον νομοθέτη στο 0,2%, ώστε να είναι συμβατό με το ανώτατο όριο περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη που θέτει το άρθρο 32 παρ. 6 του Κανονισμού 1307/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, προκειμένου οι εκτάσεις που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή κάνναβης να αποτελούν επιλέξιμα εκτάρια για άμεσες ενισχύσεις βάσει καθεστώτων στήριξης στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κρίσιμο, ωστόσο, για την ποινικοποίηση της καλλιέργειας κάνναβης είναι το όριο περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη, που καθιστά την ποικιλία πρόσφορη να

ψυχική ή σωματική εξάρτηση, σύμφωνα με τον ειδικότερο ορισμό του άρθρου 1 του ν. 4139/2013. Το όριο αυτό δεν καθορίζεται από διεθνή συμβατικά κείμενα και είναι συνεπώς επιτρεπτή η αυξομείωσή του, εφόσον αυτό κριθεί επιστημονικά ενδεδειγμένο.

ενδεδειγμένο. Οι ίδιοι λόγοι επιβάλλουν περαιτέρω την προστασία των εγκεκριμένων καλλιεργητών βιομηχανικής κάνναβης από το ενδεχόμενο ποινικής δίωξης, όταν το ποσοστό περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη υπερέβη το νόμιμο εξαιτίας παραγόντων και περιβαλλοντικών συνθηκών που δεν μπορούσαν οι ίδιοι να προβλέψουν. Ως εκ τούτου, ορίζεται ως δικονομική προϋπόθεση για την άσκηση ποινικής δίωξης, προηγούμενη αίτηση του Προϊσταμένου της Αρχής που διεξήγαγε τον έλεγχο της συγκομιδής των εγκεκριμένων καλλιεργητών βιομηχανικής κάνναβης, η οποία πρέπει να αιτιολογεί ειδικά και εμπεριστατωμένα αφενός ότι η υπέρβαση του νόμιμου ορίου σε τετραϋδροκανναβινόλη δεν οφείλεται στις ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες ή άλλους παράγοντες που ήταν άγνωστοι στον παραγωγό, αφετέρου ότι η συγκομιδή είναι πρόσφορη να οδηγήσει στην παραγωγή ουσίας που προκαλεί ψυχική ή σωματική έχάρτηση, φέρει δηλαδή τις ιδιότητες των ναρκωτικών ουσιών, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 4139/2013. Με αυτόν τον τρόπο, περιορίζεται, αφενός, ο κίνδυνος πρόωρων αυθαίρετων διώξεων έναντι εγκεκριμένων καλλιεργητών βιομηχανικής κάνναβης, όταν, εξαιτίας παραγόντων που δεν μπορούσαν να ελέγχουν, το όριο περιεκτικότητας σε τετραϋδροκανναβινόλη υπερέβη το οριζόμενο στον νόμο αλλά και όταν, παρά την υπέρβαση του ανωτέρω ορίου, η συγκομιδή είναι απρόσφορη να χαρακτηριστεί ναρκωτική ουσία, αφετέρου, η ειδική και εμπεριστατωμένη αναφορά της διοίκησης, αναφορικά με εξειδικευμένα τεχνικά θέματα για τα οποία είναι αρμόδια και κατάλληλη να εκφράσει γνώμη, ενισχύει την αποτελεσματικότητα του ποινικού δικαιοδοτικού μηχανισμού, στις περιπτώσεις που ο τελευταίος καλείται να επέμβει.

'Apθpo 29

Τροποποίηση του ν. 4039/2012

Με την προτεινόμενη τροποποίηση του ν. 4039/2012 δίδεται η δυνατότητα παράστασης πολιτικής αγωγής στα φιλοζωικά σωματεία προκειμένου να υποστηρίξουν την κατηγορία, ενώ διευκρινίζεται ότι η δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής μπορεί να γίνει από τα σωματεία είτε κατά την προδικασία είτε αργότερα ενώπιον του ακροατηρίου.

Άρθρο 30

Τροποποιήσεις του Κώδικα Συμβολαιογράφων

- Στις περιπτώσεις αναπλήρωσης κατά κανόνα ο αναπληρωτής συμβολαιογράφος δεν λαμβάνει αμοιβή για την πράξη που υπογράφει με αναπλήρωση. Τούτο δε ιδίως όταν συντρέχουν τα κωλύματα του άρθρου 7 του Κώδικα. Για τον λόγο αυτό, με την προτεινόμενη τροποποίηση του παραγράφου 1 προβλέπεται ρητά η δυνατότητα της μη καταβολής αμοιβής.
- Δεδομένου ότι το υπάρχον προσωπικό του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου, μετά τη συνταξιοδότηση μεγάλου αριθμού υπαλλήλων, δεν επαρκεί για τη διενέργεια ελέγχου στα αρχεία των συμβολαιογράφων και τη διαπίστωση της τήρησης ή μη των υποχρεώσεων που προβλέπονται για τα κρατικά συμβόλαια, προβλέπεται με την παράγραφο 2 η δυνατότητα του ΔΣ του Συλλόγου να αναθέτει τη διενέργεια του ελέγχου και σε συνταξιούχους υπαλλήλους του Συλλόγου ή και σε συνταξιούχους συμβολαιογράφους, μέχρι την πρόσληψη τακτικού προσωπικού.

Άρθρο 31

Τροποποίηση του Κώδικα Δικηγόρων

Προβλέπεται η δυνατότητα κατάθεσης του γραμματίου προείσπραξης και μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν την έκδοση της απόφασης, με ειδοποίηση του πληρεξούσιου δικηγόρου από το δικαστήριο, ώστε να μην απορρίπτεται εξ αυτού και μόνο του λόγου το ένδικο μέσο ή βοήθημα που έχει συζητηθεί.

Άρθρο 32

Τροποποιήσεις του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών

1 έως 4. Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις των παρ. 1 έως 4 καταργείται το ειδικό ποινικό τμήμα του Εφετείου Αθηνών. Ειδικότερα, με την παράγραφο 5α του άρθρου 4 του ν. 2993/2002 (Α' 58) που προστέθηκε με το άρθρο 41 του ν. 4264/2014 (Α' 118), συνεστήθη στο Εφετείο Αθηνών ιδιαίτερο Ποινικό Τμήμα του οποίου η λειτουργία ξεκίνησε την 16^η Σεπτεμβρίου 2014 και υπήχθησαν σε αυτό όλες οι ποινικές υποθέσεις αρμοδιότητας του Πενταμελούς Εφετείου, του Μικτού Ορκωτού Εφετείου και των Τριμελών και Μονομελών Εφετείων, καθώς και του Συμβουλίου Εφετών. Στο τμήμα αυτό υπηρετούν 39 Πρόεδροι Εφετών και 134 Εφέτες. Σήμερα διεξάγονται πάνω από τριάντα μεγάλες δίκες, από τις οποίες εκείνες που αφορούν υποθέσεις τρομοκρατίας διεξάγονται στις δικαστικές αίθουσες του Κορυδαλλού, ενώ όλες οι άλλες διεξάγονται ουσιαστικά σε δύο μεγάλες δικαστικές αίθουσες. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα τα συγκεκριμένα δικαστήρια να μη μπορούν να συνεδριάσουν περισσότερες από τέσσερις φορές τον μήνα, ενώ για την έκδοση απόφασης απαιτείται χρόνος τουλάχιστον δύο ετών. Η ταυτόχρονη διεξαγωγή πολλών και σοβαρών δικών (αυτή τη στιγμή βρίσκονται σε εξέλιξη πάνω από 300 δίκες) καθιστά δυσχερή την εξεύρεση ημερομηνίας για τον ορισμό της επόμενης συνεδρίασης, ενώ στο επόμενο δικαστικό έτος δεν προβλέπεται βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης καθόσον θα προστεθούν και νέες δίκες. Για τον λόγο αυτό, με την κατάργηση του αυτοτελούς ποινικού τμήματος, θα ενταχθούν στις ποινικές δίκες οι εφέτες που υπηρετούν στο Εφετείο Αθηνών ως σύνεδροι, ώστε ο συνολικός αριθμός των ποινικών υπηρεσιών να κατανέμεται μεταξύ περισσοτέρων δικαστών. Παράλληλα στο τμήμα βουλευμάτων θα υπηρετούν δικαστές που θα εκλέγονται με κλήρωση από το τριμελές Εφετείο.

5. Με την προτεινόμενη τροποποίηση της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 28 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών (ν. 1756/1988, Α' 35), αυξάνεται κατά μία ο αριθμός των θέσεων των Αντεπιτρόπων που ανήκουν στον κλάδο της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Η αύξηση αυτή κρίνεται απολύτως αναγκαία,

ενόψει της σημαντικής διεύρυνσης του αριθμού των δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, αλλά και λόγω των αυξημένων αρμοδιοτήτων που έχει επωμιστεί η ίδια η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας, καθώς και του νέου ρόλου που καλείται να αναπτύξει, ως η μοναδική, επιτελική - εποπτική, μονάδα σε ολόκληρο το δικαστικό μας σύστημα. Ειδικότερα: Στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ήδη με τον ν. 4125/1960 (Α' 202), Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ήδη με τον ν. 4125/1960 (Α' 202), είχε προβλεφθεί (άρθρο 18ο) η σύσταση τριών θέσεων Αντεπιτρόπων, όταν ακόμη τα (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) και ο αριθμός των οργανικών θέσεων των δικαστικών λειτουργών, σε μόλις 197. Σήμερα, ο αριθμός των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, τα οποία εποπτεύει η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας, ανέρχεται σε 39 δικαστηρίων, και των θέσεων των δικαστικών λειτουργών που υπηρετούν σε αυτά, σε 933. Αντίστοιχα, ο αριθμός των οργανικών θέσεων των δικαστικών υπαλλήλων στα ίδια δικαστήρια ανερχόταν το έτος 1962 σε 192 και σήμερα σε 1.009.

6. Με την προτεινόμενη τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 40 του ν. 1756/1988 προσαρμόζεται ο Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών στις σύγχρονες συνθήκες όσον αφορά την κατάσταση άσκησης των υπηρεσιακών καθηκόντων των δικαστικών λειτουργών, αφενός αντιμετωπίζοντας με ρεαλιστικό και ορθολογικό τρόπο την υφιστάμενη πραγματικότητα αφετέρου διασφαλίζοντας την εύρυθμη λειτουργία των δικαστηρίων και των εισαγγελιών.

7. Με την αντικατάσταση του τελευταίου εδαφίου στην παραγράφου 2 του άρθρου 41 του ν. 1756/1988 κρίνεται αναγκαία η εισαγωγή κριτηρίων για τη συμμετοχή δικαστικών λειτουργών σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, προκειμένου να διασφαλισθεί η συμμετοχή μελών με τα υψηλότερα δυνατά εχέγγυα υπηρεσιακής επάρκειας.

8. Ενόψει του ότι οι θέσεις των Προέδρων Εφετών στο Πολιτικό Τμήμα του Εφετείου είναι περιορισμένες και οι περισσότεροι Πρόεδροι Εφετών υπηρετούν αναγκαστικά στο Ποινικό Τμήμα, οπότε, μετά τη λήξη της προβλεπόμενης από τον νόμο θητείας τους θα πρέπει να μετακινηθούν στο Πολιτικό Τμήμα, κρίνεται σκόπιμο να τροποποιηθούν τα

εδ. ε', στ' και ζ' της παραγράφου 5Α του άρθρου 4 του ν. 1756/1988 για την «Συγκρότηση των δικαστηρίων-τμήματα» και να παραταθεί η θητεία των υπηρετούντων στο Ποινικό Τμήμα για δύο ακόμη έτη και, εφόσον υπάρχει συναίνεση του δικαστή, για ένα επί πλέον έτος, η δε συνολική συνεχόμενη θητεία τους να μην υπερβαίνει τα πέντε έτη.

Άρθρο 33

Αύξηση οργανικών θέσεων δικαστικών λειτουργών πολιτικής και ποινικής

δικαιοσύνης

Από τα στατιστικά στοιχεία που τηρούνται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προκύπτει ότι ο αριθμός των υποθέσεων που κατατίθενται ετησίως στις Εισαγγελίες της χώρας είναι συνεχώς αυξανόμενος, ενώ οι διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας επιβάλλουν την ταχύτερη περαιώση των υποθέσεων αυτών. Δεδομένου ότι η δικαιοσύνη αποτελεί αδιαμφισβήτητα έναν από τους πλέον νευραλγικούς τομείς στον οποίον είναι απαραίτητο να καταβληθούν προσπάθειες βελτίωσης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των παρεχομένων υπηρεσιών, οι οργανικές θέσεις των Εισαγγελικών λειτουργών πρέπει να αυξηθούν. Και τούτο διότι από διατάξεις νόμου επιβάλλεται η απόσπαση εισαγγελικών λειτουργών σε θέσεις πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης (Επιτροπή ελέγχου «πόθεν έσχες», Αρχή καταπολέμησης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, εποπτεία της εθνικής υπηρεσίας πληροφοριών, εποπτεία της αντιτρομοκρατικής υπηρεσίας, οικονομικοί εισαγγελείς κλπ). Περαιτέρω, κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου, ο οποίος είναι επιφορτισμένος με την εποπτεία όλων των δικαστικών λειτουργών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και τον γενικότερο συντονισμό του έργου της.

Άρθρο 34

Αύξηση οργανικών θέσεων Παρέδρων ΣτΕ

Ανακύπτει αδήριτη υπηρεσιακή ανάγκη αύξησης των οργανικών θέσεων των Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά δύο (2), με σκοπό την ομαλή λειτουργία του δικαστηρίου. Η αύξηση των οργανικών θέσεων των Παρέδρων θα συμβάλει αποφασιστικά στην αύξηση της αποδοτικότητας και στην εντεύθεν επιτάχυνση της απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης, ενώ δεν προκαλεί πρόσθετο δημοσιονομικό κόστος, δεδομένης της μισθολογικής προαγωγής των αρχαιότερων υπηρετούντων Εισηγητών.

Άρθρο 35

Ανακατανομή οργανικών θέσεων δικαστικών υπαλλήλων

Η τελευταία κατανομή των οργανικών θέσεων των δικαστικών υπαλλήλων έγινε με την 112742/27-9-2004 (Β' 1498) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, ενώ κατά το διάστημα που μεσολάβησε, υπήρξε σημαντική αύξηση των οργανικών θέσεων των δικαστικών λειτουργών (άρθρα 10 ν. 3514/2006, 43 ν. 3659/2008, 61 ν. 3900/2010, 19 ν. 4429/2016), επήλθαν δε σημαντικές διαφοροποιήσεις στον φόρτο εργασίας του κάθε δικαστηρίου και των αντίστοιχων υπηρεσιών. Τούτο, παρότι στο άρθρο 3 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 1756/1988 (Α' 35), προβλέπεται ότι η κατανομή των οργανικών θέσεων των δικαστικών υπαλλήλων της γραμματείας στα δικαστήρια και στις εισαγγελίες γίνεται ανάλογα με τον αριθμό των υποθέσεων και τη δικαστηριακή τους κίνηση, με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, κάθε δύο (2) χρόνια, κατά μήνα Ιούνιο ή εκτάκτως σε περίπτωση αύξησης των θέσεων (όπως το σχετικό εδάφιο ιούνιο ή εκτάκτως σε περίπτωση αύξησης των θέσεων (όπως το σχετικό εδάφιο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 8 του ν. 2408/1996, Α' 104). Εξάλλου, πληθώρα αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 παρ. 8 του ν. 2408/1996, Α' 104). Εξάλλου, πληθώρα οργανικών θέσεων συγκεκριμένων κλάδων (και δη των κλάδων ΔΕ Δακτυλογράφων και ήδη ΔΕ Δακτυλογράφων-Χειριστών Η/Υ), παρέμειναν κενές επί σειρά ετών, χωρίς να είναι πια αναγκαίες. Οι θέσεις των Δακτυλογράφων από τη μία, καθώς πλέον η καθαρογραφή συρρικνώθηκε δραστικά αφού οι δικαστικοί λειτουργοί, μετά και τις διατάξεις του ν. 4055/2012 (Α' 51), παραδίδουν σε ηλεκτρονική μορφή το κείμενο της απόφασης που συντάσσουν, και οι θέσεις των Επιμελητών Δικαστηρίων από την άλλη, λόγω του περιορισμού του όγκου των σχετικών εργασιών και της εισαγωγής, στο άμεσο

μέλλον, της ηλεκτρονικής κοινοποίησης, αποτελούν μία μεγάλη δεξαμενή κενών θέσεων που μπορούν, στο μεγαλύτερο μέρος τους, να μετατραπούν, παραμένοντας ακόμη και στο ίδιο δικαστήριο ή δικαστική υπηρεσία, σε θέσεις άλλων κλάδων, χρησιμότερων σήμερα για τη διεκπεραίωση του δικαστικού έργου.

Με τη με αριθ. 9454οικ./2-3-2017 (Β' 1158) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποφασίστηκε η σύσταση και συγκρότηση Ομάδας Εργασίας, με αντικείμενο την ανακατανομή οργανικών θέσεων των δικαστικών υπαλλήλων των δικαστηρίων και δικαστικών υπηρεσιών της Χώρας. Το πόρισμα της Ομάδας παραδόθηκε στις 10 Αυγούστου 2017, με συνημμένους πέντε πίνακες και έναν συγκεντρωτικό. Οι πίνακες αυτοί αφορούν, ξεχωριστά, τα Ανώτατα Δικαστήρια της Χώρας, τα Τακτικά Διοικητικά Δικαστήρια (Εφετεία και Πρωτοδικεία) και τη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας στα δικαστήρια αυτά, τα πολιτικά - ποινικά Εφετεία και Πρωτοδικεία, τα Ειρηνοδικεία και τα 41 αυτοτελή Πταισματοδικεία, καθώς και τις Εισαγγελίες Εφετών και Πρωτοδικών. Στους πίνακες αυτούς αποτυπώνεται συνολικά ο αριθμός των προβλεπόμενων και των προτεινόμενων από την Ομάδα Εργασίας ανά κλάδο δικαστικών υπαλλήλων οργανικών θέσεων, στους τομείς ιδίως των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων και εισαγγελιών και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας, αφετέρου δε, καταγράφονται οι προσθαφαιρούμενες ανά ειδικότερο κλάδο και βαθμό δικαιοσύνης οργανικές θέσεις. Όπως προκύπτει από το πόρισμα που συντάχθηκε, για την ανακατανομή λήφθηκαν υπόψη τα αντικειμενικά κριτήρια που προβλέπει ο νόμος, καθώς και οι απαντήσεις των δικαστηρίων και δικαστικών υπηρεσιών, αναφορικά με τους υπαλλήλους των συγκεκριμένων κλάδων που θεωρούνται σήμερα απαραίτητοι για τη διεκπεραίωση των τρεχουσών εργασιών τους.

Ο διαθέσιμος όγκος μετατρεπόμενων θέσεων, μπορεί να αυξηθεί μελλοντικά, ενόψει εισαγωγής της ηλεκτρονικής κοινοποίησης ή της σύστασης της δικαστικής αστυνομίας, αλλά και της αποδέσμευσης θέσεων που, προς το παρόν, προορίζονται να πληρωθούν από επιτυχόντες του διαγωνισμού του 1998. Η αποδέσμευση αυτή θα επιτρέψει τη μετατροπή και ενός συμπληρωματικού αριθμού θέσεων από τους Κλάδους Επιμελητών Δικαστηρίων και Δακτυλογράφων, στους νέους κλάδους δικαστικών υπαλλήλων που

προτείνονται από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή υπό την προεδρία του Αντιπροέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. I. Γράβαρη, για τη σύνταξη σχεδίου νέου Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων. Ένας αριθμός περί τις ογδόντα (80) θέσεις απαιτήθηκε για να καλύψει τη διαφορά μισθολογικού κόστους από τη μετατροπή οργανικών θέσεων ιδίως του κλάδου ΥΕ Επιμελητών Δικαστηρίων σε θέσεις άλλων κλάδων.

Άρθρο 36

Τροποποίηση του ν. 3689/2008

Λαμβανομένου υπόψη ότι οι γραπτές εξετάσεις διενεργούνται με απόκρυψη των ονομάτων των υποψηφίων και με κοινά ερωτήματα για κάθε κλάδο υποψηφίων, η σχετική αντικατάσταση κρίνεται αναγκαία προκειμένου να ενισχυθούν περαιτέρω η διαφάνεια, η ισότητα και η αντικειμενικότητα κατά τις εισαγωγικές εξετάσεις της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών.

Άρθρο 37

Αύξηση οργανικών θέσεων στην ΑΔΑΕ

Με τις προτεινόμενες διατάξεις ενισχύεται το προσωπικό της ΑΔΑΕ με επιπλέον δώδεκα (12) οργανικές θέσεις, προκειμένου να αξιοποιηθεί από την Ανεξάρτητη Αρχή το νέο θεσμικό πλαίσιο της κινητικότητας, χωρίς να προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

Άρθρο 38

Θέματα εξωτερικής φρουράς καταστημάτων κράτησης

1. Με την πρώτη παράγραφο του παρόντος άρθρου παρατείνεται η παρεχόμενη από την Ελληνική Αστυνομία συνδρομή στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την ενίσχυση της υπηρεσίας εξωτερικής φρούρησης των καταστημάτων κράτησης καθώς και για τη διενέργεια μεταγωγών κρατουμένων

(υποδίκων και καταδίκων) στους Ν. Αττικής, Θεσσαλονίκης και Αχαΐας. Η εν λόγω ενίσχυση είναι αναγκαία καθώς μέχρι σήμερα δεν έχουν προαχθεί στον βαθμό του Υπαρχιφύλακα υπάλληλοι της υπηρεσίας εξωτερικής φρούρησης, ώστε να στελεχωθούν με βαθμοφόρους οι εν λόγω υπηρεσίες. Οι προθεσμίες του παρόντος άρθρου έχουν ήδη παραταθεί με το άρθρο 89 του ν. 4139/2013 (Α' 74) και με την με αριθμό 72831/9-10-2014 (Β' 3242) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Προστασίας του Πολίτη, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 37 του ν. 3904/2010.

2. Με τη δεύτερη παράγραφο διευκολύνεται η διαδικασία διάθεσης κατασχεμένων οχημάτων στις αρχές που αναφέρονται, προκειμένου οι τελευταίες να προβαίνουν σε αναγκαία ανανέωση των μεταφορικών μέσων που χρησιμοποιούν για τις ανάγκες της υπηρεσίας.

Άρθρο 39

Τροποποίηση του άρθρου 93 του ν. 4129/2013

Με την προτεινόμενη διάταξη ορίζεται ότι η αξίωση προς καταλογισμό υπολόγου χρηματικής διαχείρισης παραγράφεται μετά την πάροδο δέκα (10) ετών από τη δημιουργία του ελλείμματος και ότι τα δικαιολογητικά των ενταλμάτων πληρωμής και λοιπά διαχειριστικά στοιχεία που δεν έχουν ελεγχθεί, φυλάσσονται στο εξής για δέκα (10) έτη από τη λήξη του οικονομικού έτους στο οποίο αφορούν. Η αρχή της δέκα (10) έτη από τη λήξη του οικονομικού έτους στο οποίο αφορούν, η οποία απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου και ιδίως από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 25 παρ. 1 εδ. α' του Συντάγματος, ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελεί η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, επιβάλλει, ιδίως, τη σαφήνεια και την προβλέψιμη εφαρμογή των διατάξεων και πρέπει να τηρείται με ιδιαίτερη αυστηρότητα, όταν πρόκειται για διατάξεις που μπορούν να έχουν σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις στους ενδιαφερόμενους.

Ειδικότερα, η ως άνω θεμελιώδης αρχή απαιτεί την ύπαρξη ειδικής προθεσμίας παραγραφής και για την περίπτωση ενίσχυσης του καταστατικού ελέγχου, η οποία

πρέπει να ορίζεται εκ των προτέρων, δεδομένου ότι μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ειδική διάταξη περί τούτου. Η παραγραφή αυτή πρέπει επίσης, να έχει, συνολικά, εύλογη διάρκεια, δηλαδή να συνάδει προς την αρχή της αναλογικότητας, ώστε να επιτρέπει τον αποτελεσματικό έλεγχο και να μην αφήνει τους μεν υπολόγους έκθετους σε μακρά περίοδο ανασφάλειας δικαίου -που αποτελεί παράγοντα αποτρεπτικό για την ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων με δυσμενείς επιπτώσεις στην εθνική οικονομία- και στον κίνδυνο να μην είναι πλέον σε θέση, μετά την παρέλευση μακρού χρόνου από το γεγονός που γεννά τη υποχρέωση, να αμυνθούν προσηκόντως έναντι σχετικού ελέγχου, το δε Δημόσιο έκθετο στον κίνδυνο αδυναμίας ανάκτησης του δημοσίου χρήματος μέσω της καταλογιστικής διαδικασίας. Εν όψει αυτών, ο ορισμός δημοσίου παραγραφής σε 10 έτη και η συνακόλουθη αντίστοιχη σύντμηση του χρόνου της παραγραφής σε 10 έτη και η συνακόλουθη αντίστοιχη σύντμηση του χρόνου φύλαξης των διαχειριστικών στοιχείων κρίνεται αναγκαία για λόγους ασφάλειας προκειμένου να εκκαθαρίζονται εντός ευλόγου χρόνου οι αξιώσεις του δικαίου, προκειμένου να εκκαθαρίζονται εντός ευλόγου χρόνου οι αξιώσεις του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και των λοιπών νομικών προσώπων που υπάγονται στον κατασταλτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να εκδίδονται οι οικείες καταλογιστικές πράξεις εις βάρος των υποχρέων (υπολόγων, συνευθυνομένων, αχρεωστήτως λαβόντων) για την αποκατάσταση των ελλειμμάτων που διαπιστώνονται. Επιπλέον, ο περιορισμός του χρόνου παραγραφής επιβάλλεται για την αναβάθμιση του κατασταλτικού ελέγχου, ο οποίος θα καταστεί αμεσότερος και, ως εκ τούτου, ουσιαστικότερος και πλέον αποτελεσματικός, με συνέπεια την περαιτέρω διαφύλαξη των συμφερόντων του Δημοσίου.

Άρθρο 40

Ποινική ευθύνη ψυχιάτρων, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μεγάλη αύξηση των καταγγελιών για παιδική κακοποίηση (σεξουαλική, σωματική, ψυχική), με αποτέλεσμα οι ψυχίατροι, οι ψυχολόγοι και οι κοινωνικοί λειτουργοί που εργάζονται σε δημόσια νοσοκομεία, δημόσια κέντρα ψυχικής υγειεινής ή σε άλλες δημόσιες δομές ψυχικής υγείας, καλούνται συχνά από τις δικαστικές αρχές να διακριβώσουν τη βασιμότητα των

καταγγελιών αυτών, ούτως ώστε να είναι δυνατή η έγκαιρη παρέμβαση για την προστασία του κακοποιημένου ανηλίκου. Ωστόσο, παρατηρείται συχνά το φαινόμενο οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας να ενάγονται ή να μηνύονται για γνώμη που διατύπωσαν στο πλαίσιο των καθηκόντων που τους ανατέθηκαν από τις δικαστικές αρχές, με στόχο τον εκφοβισμό τους και με αποτέλεσμα την εμπλοκή τους σε πολύχρονους δικαστικούς αγώνες. Τα ανωτέρω βαίνουν εις βάρος της προστασίας του ανηλίκου, καθώς οι επαγγελματίες αυτοί εμποδίζονται στην άσκηση των καθηκόντων τους. Ως εκ τούτου, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις τείνουν στην προστασία τόσο των επαγγελματιών αυτών όσο, και κυρίως, των ανήλικων θυμάτων.

Άρθρο 41

Τροποποίηση του άρθρου 308Α του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Η επιλογή των κακουργημάτων που ήδη υπάγονται στην ευέλικτη διαδικασία του άρθρου 308Α του Κ.Π.Δ. είχε ως κριτήρια αφενός μεν τη μη ύπαρξη δυσχερών νομικών ζητημάτων για τον σαφή εννοιολογικό προσδιορισμό των ποινικών τους υποστάσεων, αφετέρου δε τη σχετική ευχέρεια διερεύνησής τους κατά την αποδεικτική διαδικασία. Τα ως άνω δεδομένα επέτρεψαν τον δικονομικό νομοθέτη του ν. 3904/2010, το άρθρο 16 του οποίου προσέθεσε το άρθρο 308Α στον Κ.Π.Δ., να παρακάμψει ως προς τα επιλεγέντα κακουργήματα την ενώπιον των δικαστικών συμβουλίων διαδικασία του άρθρου 308 παρ. 1 του Κ.Π.Δ. Κατά μείζονα λόγο, και στα μετά τον ν. 3904/2010 θεσπισθέντα κακουργήματα α) της παράνομης υλοτομίας με προξενηθείσα ζημία στο δάσος άνω των 10.000 ευρώ (άρθρο 268 παρ. 1 περίπτ. β' έως και ε', 3 ΝΔ 86/1969 «Δασικός Κώδικας», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 ν. 4138/2013) και β) της κατασκευής κτίσματος εντός δασών, δασικών ή αναδασωτέων εκτάσεων (άρθρο 71 παρ. 1 ν. 998/1979 «περί προστασίας δασών» όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 41 ν. 4280/2014), συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, δηλαδή η ερμηνευτική ευκολία προσδιορισμού των ποινικών τους υποστάσεων και η έλλειψη αποδεικτικών δυσχερειών για τη διερεύνησή τους. Ενόψει αυτών κρίνεται αφενός μεν αντίθετο προς την αρχή της οικονομίας της ποινικής δίκης

και τη ratio του άρθρου 308Α του Κ.Π.Δ. τα ως άνω κακουργήματα να υπάγονται κατά την προδικασία στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του συμβουλίου πλημμελειοδικών, αφετέρου υπερβολικό κατά την κυρία επ' ακροατηρίου διαδικασία να υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των Μικτών Ορκωτών Δικαστηρίων (άρθρο 109 περίπτ. α' Κ.Π.Δ.). Συνακόλουθα προτείνεται η ένταξη και των ανωτέρω κακουργημάτων στην ευέλικτη διαδικασία του άρθρου 308Α του Κ.Π.Δ. με σχετική αντικατάσταση της πρώτης παραγράφου του.

Apθρο 42

Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού

Με τις προτεινόμενες διατάξεις η ελληνική νομοθεσία προσαρμόζεται στον Κανονισμό (ΕΕ) 655/2014 για την εισαγωγή «Ευρωπαϊκής Διαταγής Δέσμευσης Λογαριασμού προς διευκόλυνση της διασυνοριακής είσπραξης οφειλών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις». Οι απαιτούμενες προσαρμογές εισάγονται απευθείας στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως συμβαίνει σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γερμανία, Αυστρία). Ειδικότερα:

Εισάγεται νέο Κεφάλαιο στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας («Κεφάλαιο Θ'») με τίτλο «Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού», το οποίο εισάγεται στο Πέμπτο Βιβλίο του Κώδικα που αφορά τα Ασφαλιστικά Μέτρα. Το κεφάλαιο αποτελείται από ένα άρθρο, με αριθμό 738Α, με έξι παραγράφους στις οποίες ρυθμίζονται τα επιμέρους ζητήματα.

Η ρύθμιση για την Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού εισάγεται στο Βιβλίο των Ασφαλιστικών Μέτρων (και όχι στο Βιβλίο των Ειδικών Διαδικασιών και στο εκεί Κεφάλαιο Δ' «Διαταγές»), επειδή η Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού διαμορφώνεται στον Κανονισμό 655/2014 ως ασφαλιστικό μέτρο και δη ως ειδικότερος τύπος συντηρητικής κατάσχεσης συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου (απαίτησης από σύμβαση τραπεζικού λογαριασμού) εις χείρας τρίτου (τράπεζας). Αντιθέτως, οι «Διαταγές» που προβλέπονται στο βιβλίο των Ειδικών Διαδικασιών (Διαταγή Πληρωμής και Διαταγή Απόδοσης Χρήσης Μισθίου) ρυθμίζονται ως εκτελεστοί τίτλοι που παρέχουν οριστική και όχι προσωρινή δικαστική προστασία του

αιτούντος. Παρά την ως άνω συστηματική ένταξη, η ρύθμιση της Ευρωπαϊκής Διαταγής Δέσμευσης Λογαριασμού έχει αρκετά από τα στοιχεία των Διαταγών, ιδίως της διαταγής πληρωμής. Έτσι ακολουθείται σε αρκετά σημεία η νομοτεχνική ρύθμιση των Διαταγών, η οποία είναι οικεία στον Έλληνα νομικό και η οποία εντάσσεται αβίαστα στο σύστημα εννοιών και διατάξεων που αυτός γνωρίζει.

Ως προς τις επιμέρους παραγράφους:

Παρ. 1 Αρμοδιότητα: Η διατύπωση ως προς την αρμοδιότητα ακολουθεί νομοτεχνικά τη διάταξη του άρθρου 625 Κ.Πολ.Δικ. Το Κεφάλαιο Θ' έχει τίτλο «Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού», για τον λόγο αυτό το άρθρο ξεκινά με την αρμοδιότητα, όπως ακριβώς και η διάταξη του άρθρου 625 Κ.Πολ.Δικ.

Παρ. 2 Έκδοση της διαταγής· απόρριψη της αίτησης· έφεση: Η παρ. 2 προβλέπει (ακολουθώντας και εδώ νομοτεχνικά την αντίστοιχη ρύθμιση της διαταγής πληρωμής) τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες απορρίπτεται η αίτηση κατά τους ορισμούς του Κανονισμού. Ορίζεται ότι η απορριπτική απόφαση περιέχει συνοπτική αιτιολογία. Ενόψει του ότι ο Κανονισμός καθιερώνει ρητώς δυνατότητα έφεσης κατά της απορριπτικής απόφασης, η απόρριψη της αίτησης γίνεται με δικαστική απόφαση (λαμβάνει, δηλαδή, ξεχωριστό αριθμό) που φέρει συνοπτική αιτιολογία, ώστε να μπορεί να εκκληθεί. Προβλέπεται, περαιτέρω, γνωστοποίηση της απορριπτικής απόφασης στον αιτούντα, επιμελεία του δικαστηρίου, ενώ δίδεται και η δυνατότητα της απορριπτικής ενημέρωσης. Η έφεση εκδικάζεται από το αρμόδιο κατά τις γενικές ηλεκτρονικής ενημέρωσης. Η έφεση εκδικάζεται από το αρμόδιο κατά τις γενικές διατάξεις δικαστήριο. Εφαρμόζονται, επομένως, οι διατάξεις των άρθρων 17Α και 19 Κ.Πολ.Δικ., σύμφωνα με τις οποίες οι μεν εφέσεις κατά της απορριπτικής απόφασης του Ειρηνοδικείου υπάγονται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πρωτοδικείου, οι δε εφέσεις κατά της απορριπτικής απόφασης του Δικαστή του Μονομελούς Πρωτοδικείου υπάγονται στην αρμοδιότητα του Εφετείου.

Παρ. 3 Διαδικασία και βάρη εμπλεκομένων μερών: Η διατύπωση της παρ. 3 ακολουθεί τη διατύπωση των διατάξεων του δευτέρου εδαφίου της παρ. 1 και της παρ. 2 του άρθρου 712 Κ.Πολ.Δικ., με την επιφύλαξη των διατάξεων του Κανονισμού. Η διαδικασία δέσμευσης λογαριασμού εντάσσεται με αυτόν τον τρόπο ομαλά στο ισχύον σύστημα της συντηρητικής κατάσχεσης του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Παρ. 4 Υποχρέωση άσκησης αγωγής: Στην παρ. 4 εισάγεται στον Κ.Πολ.Δικ. η αντίστοιχη πρόβλεψη του Κανονισμού, που είναι οικεία στον Έλληνα νομικό από τη ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 693 Κ.Πολ.Δικ., της οποίας ακολουθείται η διατύπωση.

Παρ. 5 Αποτελέσματα διαταγής: Και ως προς τα αποτελέσματα και τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Διαταγής Δέσμευσης Λογαριασμού ακολουθείται η διατύπωση της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 722 Κ.Πολ.Δικ. Και με τον τρόπο αυτό, η Ευρωπαϊκή Διαταγή Δέσμευσης Λογαριασμού εντάσσεται ομαλά στην οικεία, στον Έλληνα νομικό, ρύθμιση.

Παρ. 6 Ευθύνη δανειστή: Η παρ. 6 επαναλαμβάνει τη ρύθμιση της ευθύνης του δανειστή, όπως αυτή προβλέπεται στον Κανονισμό 655/2014. Επομένως, δεν ισχύει η ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 940 Κ.Πολ.Δικ., η οποία προβλέπει αυστηρότερες προϋποθέσεις για την αποζημιωτική ευθύνη του κατασχόντος κατά τις κοινές διατάξεις. Προβλέπεται, τέλος, ανάλογη εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 703 Κ.Πολ.Δικ.

Σημειωτέον ότι, σε ό,τι αφορά την Αρχή Εκτέλεσης της Ευρωπαϊκής Διαταγής Δέσμευσης Λογαριασμού που προβλέπεται στον Κανονισμό 655/2014, δεν απαιτείται να εισαχθεί ειδική ρύθμιση, δεδομένου ότι, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, οι κατά τόπον αρμόδιοι δικαστικοί επιμελητές είναι τα όργανα που διενεργούν τις πράξεις της εκτελεστικής διαδικασίας, επομένως και της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου.

Άρθρο 43

Τροποποίηση του ν. 4170/2013

Η Αρχή Πληροφόρησης που προβλέπεται στον Κανονισμό (άρθρο 4 παρ. 13 και άρθρο 14 του Κανονισμού 655/2014) είναι η Αρχή που χειρίζεται το «Σύστημα Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών» (Σ.Μ.Τ.Λ. και Λ.Π.) του άρθρου 62 του ν. 4170/2013 (Α' 163). Στο σύστημα αυτό οδηγούνται τα αιτήματα αλλοδαπών δικαστηρίων ενώπιον των οποίων εκκρεμεί αίτηση για έκδοση Διαταγής

Δέσμευσης Λογαριασμού κατά προσώπου που φέρεται να τηρεί λογαριασμό σε
πιστωτικό ίδρυμα στην Ελλάδα.

Αθήνα, 20... Νοέμβριος, 2017

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Εσωτερικών

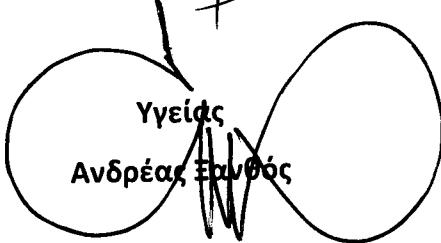
Παναγιώτης Σκουρλέτης

Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Σταύρος Κοντονής

Οικονομικών

Ευκλείδης Τσακαλώτος

Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Ευάγγελος Αποστόλου

Ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών

Νικόλαος Τόσκας

Ο Αναπληρωτής Υπουργός Υγείας

Παύλος Πολάκης